

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

20 08 он 10
сарын 10 өдөр

Дугаар 31-1/157

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА ГОМБОЖАВЫН ЗАНДАНШАТАР ТАНАА

Асуудал зөвшилцөх тухай

"Иргэний ба арилжааны хэргийн талаар эрх зүйн болон шүүхийн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Монгол Улс болон Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макао хоорондын хэлэлцээр"-ийн төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэн дэмжээд Улсын Их Хурлын холбогдох Байнгын хороотой зөвшилцөхөөр хүргүүлж байна.

Байнгын хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

000224003771

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн хуралдааны 57 дугаар тэмдэглэлд:

"ИХ.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: "Иргэний ба арилжааны хэргийн талаар эрх зүйн болон шүүхийн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Монгол Улс болон Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макао хоорондын хэлэлцээр"-ийн төсөл

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: "Иргэний ба арилжааны хэргийн талаар эрх зүйн болон шүүхийн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Монгол Улс болон Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макао хоорондын хэлэлцээр"-ийн төслийг хэлэлцэн дэмжээд, Улсын Их Хурлын холбогдох Байнгын хороотой зөвшилцөхөөр тогтов." гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

ТАНИЛЦУУЛГА

"Иргэний ба арилжааны хэргийн талаар эрх зүйн болон шүүхийн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Монгол Улс болон Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макао хоорондын хэлэлцээр"-ийн төсөл

Улс орнууд эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай гэрээний үндсэн дээр иргэний хэрэг хянан шийдвэрлэхтэй холбоотой зарим ажиллагааг гадаад улсын нутаг дэвсгэрт гүйцэтгүүлэх боломжтой болдог.

Монгол Улс одоогийн байдлаар эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх чиглэлээр нийт 23 улстай 36 хоёр талт олон улсын гэрээ байгуулсан бөгөөд үүний 16 нь иргэний хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх гэрээ байна.

Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс хооронд байгуулсан иргэн, эрүүгийн хэрэгт эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай гэрээ, гэмт этгээд шилжүүлэх тухай гэрээ, ялтан шилжүүлэх тухай гэрээ нь Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макаод үйлчлэхгүй юм.

Иймд Монгол Улсын иргэд Макаод суралцах, ажиллах, бизнес болон аяллын зорилгоор зорчих, оршин суух зэрэг шилжилт хөдөлгөөн ихээр нэмэгдэх болсонтой холбогдуулан 2017 онд "Ялтан шилжүүлэх тухай Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макао хоорондын хэлэлцээр", 2019 онд "Эрүүгийн хэргийн талаар эрх зүйн туслалцаа харилцан үзүүлэх тухай Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макао хоорондын хэлэлцээр"-ийг тус тус байгуулсан.

Харин "Иргэний ба арилжааны хэргийн талаар эрх зүйн болон шүүхийн харилцан туслалцаа үзүүлэх тухай Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макао хоорондын хэлэлцээр"-ийн төслийг Макаогийн талтай 2019 онд тохирч үзэглэсэн бөгөөд Макаогийн тал цар тахлын нөхцөл байдлыг харгалзан хэлэлцээрт ажлын журмаар гарын үсэг зурж, дипломат шугамаар солилцон байгуулах санал ирүүлсэн.

Энэхүү хэлэлцээрийн төсөл нь 19 зүйлтэй бөгөөд эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх хүрээ, иргэн, хуулийн этгээдийн эрх зүйн хамгаалалт, туслалцаа үзүүлэх журам, гэрч, шинжээчид холбогдох зохицуулалт, туслалцаа үзүүлэхээс татгалзах үндэслэлийн талаар тусгасан болно.

Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.4-т заасны дагуу уг хэлэлцээр нь заавал соёрхон батлах олон улсын гэрээ байх тул хэлэлцээр байгуулах асуудлыг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, Улсын Их Хурлын холбогдох Байнгын хороотой урьдчилан зөвшилцөнө.

ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН ЯАМ

**ИРГЭНИЙ БА АРИЛЖААНЫ ХЭРГИЙН ТАЛААР
ЭРХ ЗҮЙН БОЛОН ШҮҮХИЙН ТУСЛАЛЦАА ХАРИЛЦАН ҮЗҮҮЛЭХ ТУХАЙ
МОНГОЛ УЛС
БОЛОН
БҮГД НАЙРАМДАХ ХЯТАД АРД УЛСЫН
ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ ОНЦГОЙ БҮС МАКАО
ХООРОНДЫН ХЭЛЭЛЦЭЭР**

Монгол Улс болон Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Төв Засгийн газраас энэхүү хэлэлцээрийг байгуулах бүрэн эрх авсан Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макао (цаашид "Засаг захиргааны онцгой бүс Макао" гэх) (цаашид "Талууд" гэх),

Иргэний ба арилжааны хэргийн талаар эрх зүйн болон шүүхийн туслалцаа харилцан үзүүлэх салбарын хамтын ажиллагааг чухалчлан үзэж,

Дараах зүйлийн талаар хэлэлцэн тохиролцов. Үүнд:

1 дүгээр зүйл

Эрх зүйн болон шүүхийн туслалцааны хамрах хүрээ

Талууд энэхүү хэлэлцээрийн дагуу иргэний болон арилжааны хэргийн талаар дараах эрх зүйн болон шүүхийн туслалцааг харилцан үзүүлнэ. Үүнд:

- (a) шүүхийн болон шүүхийн бус баримт бичиг гардуулах;
- (b) нотлох баримт бүрдүүлэх;
- (c) шүүхийн шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон гүйцэтгэх. Үүнд шүүхээс гарч буй шийдвэр болон талуудын хуульд заасан адилтгах шийдвэр багтана;
- (d) мэдээлэл солилцох.

2 дугаар зүйл

Эрх зүйн хамгаалалт

1. Монгол Улсын иргэн болон Засаг захиргааны онцгой бүс Макаогийн оршин суугч нь нөгөө талын хуулийн харьяалалд тухайн талын иргэн эсхүл оршин суугчтай адил нөхцөлөөр тухайн талын шүүхэд хандах эрхтэй бөгөөд шүүхийн адил хамгаалалт эдэлнэ.

2. Энэ зүйлийн 1 дэх заалт нь аль ч талын нутаг дэвсгэрт байрлах бөгөөд түүний дотоодын хуульд заасны дагуу байгуулагдсан хуулийн этгээдэд нэгэн адил хамаарна.

3 дугаар зүйл

Эрх бүхий төв байгууллага

1. Талууд энэхүү хэлэлцээрийн зорилгоор хоорондоо шууд харилцах болон хүсэлт гаргах, хүсэлт хүлээн авах эрх бүхий төв байгууллагыг томилно.

2.Монгол Улсын эрх бүхий төв байгууллага нь Улсын Дээд шүүх байна. Засаг захиргааны онцгой бүс Макаогийн эрх бүхий төв байгууллага нь Засаг захиргааны онцгой бүс Макаогийн Ерөнхий прокурорын газар байна.

3.Аль ч тал өөрийн эрх бүхий төв байгууллагыг өөрчилж болох бөгөөд уг өөрчлөлтийн талаар нөгөө талдаа нэн даруй бичгээр мэдэгдэнэ.

4 дүгээр зүйл

Туслалцаа хүссэн хүсэлтийн хэлбэр болон агуулга

1.Эрх зүйн болон шүүхийн туслалцаа хүссэн хүсэлт нь бичгээр үйлдэгдсэн байх бөгөөд дараах зүйлийг тусгасан байна. Үүнд:

- (a) хүсэлт гаргагч байгууллагын нэр;
- (b) хүсэлт хүлээн авагч байгууллагын нэр;
- (c) эрх зүйн болон шүүхийн туслалцааны хүсэлтэд заасан хэргийн мэдээлэл;
- (d) хүсэлтэд холбогдох этгээдийн хувийн мэдээлэл, иргэншил, оршин сууж буй газар, хуулийн этгээдийн хувьд нэр, хаяг;
- (e) хэрэв хүсэлтэд холбогдох этгээдийг төлөөлөх хүн байгаа бол түүний нэр болон хаяг;
- (f) хүсэлтийн агуулга болон түүнийг гүйцэтгэхэд шаардлагатай бусад мэдээлэл.

2.Эрх зүйн болон шүүхийн туслалцаа хүссэн хүсэлт, бусад дагалдах баримт бичиг болон мэдээллийг хүсэлт гаргагч талын албан ёсны хэлээр үйлдэж, хүсэлт хүлээн авагч талын албан ёсны хэл эсхүл англи хэл дээрх орчуулгыг хавсаргасан байна.

5 дугаар зүйл

Туслалцааны зардал

1.Талууд өөрсдийн нутаг дэвсгэр дээр эрх зүйн болон шүүхийн туслалцаа үзүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг тус тус хариуцна.

2.Дээр зааснаас үл хамааран хүсэлт гаргагч тал дараах зардлыг хариуцна.
Үүнд:

- (a) энэхүү хэлэлцээрийн 11 дүгээр зүйлд заасны дагуу хүсэлт гаргагч талын нутаг дэвсгэрт хүрэлцэн ирэх этгээдийн ирэх болон буцах замын зардал, нутаг дэвсгэрт байх үеийн зардал эсхүл олговор;
- (b) шинжээчид холбогдох зардал, төлбөр;
- (c) орчуулга болон тайлбарын зардал, төлбөр.

3.Хэрэв хүсэлтийг биелүүлэхэд онцгой шинж чанартай зардал шаардлагатай бол талууд тухайн хүсэлтийг биелүүлэх болзол, нөхцөлийг тодорхойлохоор харилцан зөвлөлдөнө.

4.Хэрэв хүсэлт хүлээн авагч тал хүсэлт гаргавал энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан зардал, төлбөр эсхүл олговрыг хүсэлт гаргагч тал урьдчилан төлж болно.

6 дугаар зүйл

Туслалцаа үзүүлэхээс татгалзах

1.Хэрэв хүсэлтийг биелүүлэх нь Монгол Улсын хувьд бүрэн эрхт байдал, аюулгүй байдал, нийтийн дэг журам, эсхүл нийтийн бусад үндсэн эрх ашигт хохирол учруулахаар бол, эсхүл Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засаг захиргааны онцгой бүс Макаогийн бүрэн эрхт байдал, эсхүл Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс болон түүний аль нэг хэсгийн аюулгүй байдал, нийтийн дэг журам, эсхүл нийтийн бусад үндсэн эрх ашигт хохирол учруулахаар бол хүсэлт хүлээн авагч тал хүсэлтийг биелүүлэхээс татгалзаж болно.

2.Хүсэлтийг биелүүлэхээс татгалзсан тохиолдолд хүсэлт хүлээн авагч тал хүсэлт гаргагч талд хүсэлт болон холбогдох баримт бичгийг буцаан хүргүүлэх бөгөөд татгалзсан үндэслэлийг мэдэгдэнэ.

7 дугаар зүйл

Шүүхийн болон шүүхийн бус баримт бичиг гардуулах

1.Хүсэлт хүлээн авагч тал нь хүсэлт гаргагч талаас шилжүүлэн өгсөн аливаа баримт бичгийг өөрийн хууль тогтоомжид нийцүүлэн аль болох боломжит нөхцөлийн дагуу гардуулах арга хэмжээг авна.

2.Гардуулах тухай хүсэлтэд хүлээн авах этгээдийн хаягийг тодорхой зааж, гардуулбал зохих баримт бичгийг хавсаргана.

3.Хүсэлт хүлээн авагч тал баримт бичиг гардуулан өгсний дараа гардуулсан огноо, газар болон гардуулсан хэлбэрийн талаар нотолгоог хүсэлт гаргагч талд хүргүүлэх бөгөөд энэ нь эрх бүхий байгууллагын гарын үсэг, тэмдэг болон баримт бичиг гардуулсан хүний гарын үсэгтэй байна. Гардуулах боломжгүй тохиолдолд энэ тухайгаа мэдэгдэнэ.

8 дугаар зүйл

Нотлох баримт бүрдүүлэх

1.Талууд хүсэлтийн дагуу харилцан бие биедээ нотлох баримт гаргаж өгөх бөгөөд хэргийн зохигчдоос мэдээлэл авах, гэрчийн мэдүүлэг авах, эд материалын болон бичгээр нотлох баримт цуглуулах, шинжээчийн дүгнэлт гаргуулах, шүүхийн үзлэг хийлгэх буюу нотлох баримт бүрдүүлэх зорилгоор шаардлагатай бусад арга хэмжээг авна.

2.Нотлох баримт бүрдүүлэх тухай хүсэлтэд энэ хэлэлцээрийн 4 дүгээр зүйлд зааснаас гадна дараах зүйлийг тодорхой тусгана. Үүнд:

- (а) талууд, гэрч, шинжээчээс асуух асуултын жагсаалт болон холбогдох хэргийн агуулга;

(b) үзлэг хийх эд зүйл, баримт бичиг болон бусад эд хөрөнгийн талаар тодорхойлолт;

(c) 12 дугаар зүйлийн (b) дэд хэсэгт заасан шаардлагатай бусад мэдээлэл.

3.Энэхүү хэлэлцээр нь дараах асуудалд хамаарахгүй. Үүнд:

(a) тухайн хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд ашиглахаас өөр зорилгоор нотлох баримт бүрдүүлэх; эсхүл

(b) тухайн хэрэгтэй шууд холбоогүй, уялдаагүй баримт бичиг цуглуулах.

9 дүгээр зүйл

Баримт бичиг гардуулах, нотлох баримт бүрдүүлэх туслалцаа үзүүлэхээс татгалзаж болохгүй үндэслэл

Хүсэлт хүлээн авагч тал нь түүний шүүх тухайн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны хувьд онцгой харьяалал эдэлдэг, эсхүл ирүүлсэн хүсэлтэд холбогдох ажиллагааг гүйцэтгэхийг түүний дотоодын хуульд заасны дагуу зөвшөөрдөггүй гэсэн үндэслэлээр хүсэлтийг хүлээн авахаас татгалзаж болохгүй.

10 дугаар зүйл

Баримт бичиг гардуулах, нотлох баримт бүрдүүлэх туслалцааны хүсэлтийг биелүүлэх

1.Баримт бичиг гардуулах, нотлох баримт бүрдүүлэх хүсэлтийг биелүүлэхдээ хүсэлт хүлээн авагч тал өөрийн хуулийг хэрэглэнэ. Гэхдээ хүсэлт хүлээн авагч тал өөрийн хууль тогтоомжид харшлахгүй гэж үзсэн тохиолдолд хүсэлтийг биелүүлэхдээ хүсэлт гаргагч талын санал болгосон аргыг хэрэглэж болно.

2.Хүсэлт гаргагч талын хүсэлтийн дагуу хүсэлт хүлээн авагч тал нь хүсэлт гаргагч тал болон сонирхогч тал, тэдгээрийн төлөөлөгчдөд хүсэлтийг биелүүлэх өдөр, газар болон тэдгээрийн оролцооны талаар мэдэгдэнэ.

3.Хүсэлт хүлээн авагч тал хүсэлтийг биелүүлсний дараа түүний үр дүнгийн талаар мэдэгдэж, холбогдох бүх баримт бичиг болон олж авсан нотлох баримтыг хүсэлт гаргагч талд хүргүүлнэ.

4.Хүсэлт хүлээн авагч тал хүсэлт гаргагч талаас ирүүлсэн мэдээлэл нь тухайн хүсэлтийг биелүүлэхэд хангалттай бус, эсхүл тодорхой бус гэж үзвэл хүсэлт гаргагч талаас нэмэлт мэдээлэл хүсэж болно, хаяг тодорхой бус тохиолдолд хаягийг зөв тогтоох талаар зохих арга хэмжээ авна.

5.Энэ зүйлийн 4-т зааснаас бусад шалтгаанаар хүсэлтийг биелүүлэх боломжгүйд хүрвэл түүнийг биелүүлэхэд саад болж буй учир шалтгааныг мэдэгдэж, хүсэлт гаргагч талаас ирүүлсэн баримт бичгийг хүсэлтийн хамт хүсэлт гаргагч талд буцаан хүргүүлнэ.

11 дүгээр зүйл

Гэрч, шинжээчийг байлцуулах болон хамгаалах

1.Хүсэлт хүлээн авагч талын нутаг дэвсгэрт буй гэрч болон шинжээч нь хүсэлт гаргагч талын шүүхэд очих үүрэг хүлээхгүй.

2.Хэрэв хүсэлт гаргагч тал хүсэлт хүлээн авагч талын нутаг дэвсгэрт буй гэрч болон шинжээчийг шүүхэд өөрийн биеэр хүрэлцэн ирэх нь чухал ач холбогдолтой гэж үзвэл, зарлан дуудах хуудас гардуулах тухай хүсэлтийг товлосон хугацаанаас 60 хоногийн өмнө хүсэлт хүлээн авагч талд хүргүүлнэ, мөн яаралтай тохиолдолд хүсэлт хүлээн авагч тал зөвшөөрвөл үүнээс бага хугацаанд хүргүүлнэ.

3.Хүсэлт хүлээн авагч тал хүсэлт гаргагч талд гэрч, шинжээчийн талаар хариу мэдээллийг нэн даруй мэдээлнэ.

4.Дуудагдсан этгээд хүрэлцэн ирээгүй тохиолдолд түүнд ял, шийтгэл оногдуулахгүй.

5.Хүсэлт гаргагч талын эрх бүхий байгууллагад сайн дураар хүрэлцэн ирсэн гэрч, шинжээчийг хүсэлт гаргагч талын нутаг дэвсгэрт ирэхээс өмнө үйлдсэн үйлдэл, эс үйлдэлд эрүүгийн хариуцлагад татах, цагдан хорих, ял шийтгэх буюу эрх чөлөөг нь ямар нэг хэлбэрээр хязгаарлаж болохгүй, түүнчлэн хүсэлт хүлээн авагч тал болон тухайн хүний зөвшөөрөлгүй аливаа бусад хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд нотлох баримт өгөх үүрэг хүлээхгүй.

6.Гэрч, шинжээч нь цаашид байх шаардлагагүй гэж зохих эрх бүхий байгууллагаас мэдэгдсэнээс хойш хүсэлт гаргагч талын нутаг дэвсгэрээс 15 өдрийн дотор гарч яваагүй бол энэ зүйлийн 5-д заасан хамгаалалт дуусгавар болно. Энэхүү хугацаанд гэрч, шинжээч нь хүсэлт гаргагч талын нутаг дэвсгэрээс өөрөөс нь үл хамаарах шалтгааны улмаас гарч явж чадаагүй хугацааг оруулж тооцохгүй.

7.Энэ зүйлийн 2-т заасан хүсэлтэд гэрч, шинжээчид олгох зардал болон урамшууллын талаарх мэдээллийг тусгана. Гэрч, шинжээч нь энэ хэлэлцээрийн 5 дугаар зүйлийн 4-т заасан зорилгоор холбогдох зардал болон урамшууллыг урьдчилан авах хүсэлтэй байгаагаа хүсэлт хүлээн авагч талд мэдэгдэж болно.

12 дугаар зүйл

Нотлох баримт гаргаж өгөхөөс татгалзах

1.Энэхүү хэлэлцээрийн дагуу нотлох баримт гаргаж өгөх этгээд нотлох баримт гаргаж өгөхөөс татгалзах давуу эрх, үүрэгтэй бол дараах тохиолдолд тухайн нотлох баримтыг гаргаж өгөхөөс татгалзаж болно. Үүнд:

(a) хүсэлт хүлээн авагч талын хуульд заасны дагуу; эсхүл

(b) хүсэлт гаргагч талын хуульд заасны дагуу тухайн хүсэлтэд тэрхүү давуу эрх, үүргийг тодорхой заасан, эсхүл хүсэлт хүлээн авагч талын эрх бүхий төв байгууллагаас тэрхүү давуу эрх, үүргийг хүсэлт гаргагч талын эрх бүхий төв байгууллагад зөвшөөрсөн бол.

13 дугаар зүйл

Шүүхийн шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон гүйцэтгэх

Энэхүү хэлэлцээрт заасан нөхцөлийн дагуу аль ч тал нөгөө талын иргэний болон арилжааны хэргийн талаар гаргасан шүүхийн шийдвэр болон эрүүгийн

хэргийн иргэний нэхэмжлэлтэй холбоотой шүүхийн шийдвэрийг өөрийн нутаг дэвсгэрт хүлээн зөвшөөрч гүйцэтгэнэ.

14 дүгээр зүйл

Шүүхийн шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон гүйцэтгэх тухай хүсэлт

Шүүхийн шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон гүйцэтгэх тухай хүсэлтэд дараах баримт бичиг дагалдана. Үүнд:

- (a) шүүхийн шийдвэрийн баталгаат хуулбар, шүүхийн шийдвэрт түүний хүчин төгөлдөр болсон тухай мэдээлэл тусгагдаагүй бол уг шүүхийн шийдвэрийн хүчин төгөлдөр болсныг нотолсон баримт бичиг;
- (b) шүүхийн шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол шүүх хуралд оролцоогүй шүүгдэгчийг хүсэлт гаргагч талын хуульд заасны дагуу зарлан дуудсан болохыг нотлох баримт;
- (c) шүүхийн шийдвэрт тодорхой заагаагүй бол эрх зүйн чадамжгүй этгээдийн хууль ёсны төлөөлөгчийг нотолсон баримт бичиг.

15 дугаар зүйл

Шүүхийн шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон биелүүлэхээс татгалзах

Дараах тохиолдолд шүүхийн шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон биелүүлэхээс татгалзаж болно. Үүнд:

- (a) хүсэлт хүлээн авагч талын хуульд заасны дагуу тухайн хэргийг харьяалахгүй шүүхээс шийдвэр гаргасан бол;
- (b) хүсэлт хүлээн авагч талын шүүхээс эцсийн шийдвэр гарсан, эсхүл гуравдагч талын шүүхээс адил оролцогчтой адил хэрэгт эцсийн шийдвэр гарсныг хүлээн зөвшөөрсөн бол;
- (c) адил оролцогчтой адил хэрэгт хүсэлт хүлээн авагч тал хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд энэхүү хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа нь түрүүлж эхэлсэн бол.

16 дугаар зүйл

Шүүхийн шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон гүйцэтгэх журам

1. Шүүхийн шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон гүйцэтгэх ажиллагааг хүсэлт хүлээн авагч талын шүүх өөрийн улсын хууль заасны дагуу гүйцэтгэнэ.

2. Хүсэлт хүлээн авагч талын шүүх тухайн шүүхийн шийдвэрийн үндэслэлийг хянахгүй бөгөөд зөвхөн түүнийг энэхүү хэлэлцээрийн заалтад нийцэж байгаа эсэхийг нягтална.

3. Хэрэв шүүхийн шийдвэрт хэд хэдэн асуудлыг гүйцэтгүүлэхээр заасан бөгөөд бүхэлд нь гүйцэтгэх боломжгүй тохиолдолд хүсэлт хүлээн авагч тал хэсэгчлэн гүйцэтгэж болно.

*17 дугаар зүйл***Арбитрын шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх болон гүйцэтгэх**

Талууд 1958 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдөр Нью-Йорк хотноо Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий Ассамблейгаас баталсан Гадаадын арбитрын шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх, биелүүлэх тухай конвенцын дагуу нөгөө талын хуулийн харьяалалд гаргасан арбитрын шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрч гүйцэтгэнэ.

*18 дугаар зүйл***Мэдээлэл солилцох**

Талууд нөгөө талын хүсэлтийн дагуу өөрсдийн нутаг дэвсгэрт дагаж мөрдөгдөж буй хууль тогтоомж түүнчлэн эрх зүйн болон шүүхийн туршлагын талаар харилцан мэдээлж байна.

*19 дүгээр зүйл***Баримт бичгийг хүлээн зөвшөөрөх**

Энэхүү хэлэлцээрийн зорилгоор аль ч талын шүүх болон бусад эрх бүхий байгууллагаас үйлдсэн албан ёсны тамга, тэмдэг, эрх бүхий этгээдийн гарын үсэгтэй баримт бичгийг нөгөө талын нутаг дэвсгэрт ямар нэг нотолгоогүйгээр хүлээн зөвшөөрнө.

*20 дугаар зүйл***Зөвлөлдөх**

Энэхүү хэлэлцээрийг тайлбарлах, хэрэглэх болон хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарсан аливаа маргааныг талуудын эрх бүхий төв байгууллага хоорондоо зөвлөлдөх замаар шийдвэрлэнэ. Эрх бүхий төв байгууллагууд зөвшилцөлд хүрч шийдвэрлэх боломжгүй тохиолдолд маргааныг дипломат шугамаар шийдвэрлэнэ.

*21 дүгээр зүйл***Хүчин төгөлдөр болох, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон цуцлах**

1.Энэхүү хэлэлцээр нь талууд хэлэлцээрийг хүчин төгөлдөр болгоход тавигддаг дотоодын шаардлагаа биелүүлж дууссан тухайгаа бичгээр мэдэгдсэн сүүлчийн өдрөөс хойш гуч (30) хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.

2.Талууд харилцан бичгээр тохиролцсоноор энэхүү хэлэлцээрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно. Тус нэмэлт, өөрчлөлт нь энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу хүчин төгөлдөр болно.

3.Энэхүү хэлэлцээрийн заалт нь тус хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болсноос хойш гаргасан аливаа хүсэлтэд үйлчлэх бөгөөд тус хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө хийгдсэн үйлдэлд холбогдуулан тус хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болсноос хойш гаргасан хүсэлтэд мөн адил үйлчилнэ.

4.Энэхүү хэлэлцээр нь тодорхойгүй хугацаагаар хүчин төгөлдөр байна. Аль ч тал хэдийд ч энэхүү хэлэлцээрийг цуцлах хүсэлтээ нөгөө талдаа бичгээр мэдэгдэж болно. Энэ тохиолдолд мэдэгдэл өгсөн өдрөөс хойш нэг зуун наяд (180) хоногийн дараа тус хэлэлцээр хүчингүй болно.

5.Энэхүү хэлэлцээр дуусгавар болсон хэдий ч түүнийг дуусгавар болохоос өмнө хүлээн авсан эрх зүйн туслалцаа хүссэн хүсэлтийг тус хэлэлцээрт заасны дагуу эцэслэн шийдвэрлэж дуустал үргэлжлүүлэн гүйцэтгэнэ.

ДЭЭР ДУРДСАНЫГ НОТОЛЖ, тус тусын Засгийн газраас зохих ёсоор эрх олгогдсоны дагуу энэхүү хэлэлцээрт гарын үсэг зурав.

Энэхүү хэлэлцээрийг ... хотноо 20...оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр монгол, хятад, англи хэлээр тус бүр хоёр эх хувь үйлдсэн бөгөөд эх бичвэрүүд адил хүчинтэй байна. Хэлэлцээрийг тайлбарлахад зөрүү гарвал англи хэл дээрх эх бичвэрийг баримтална.

МОНГОЛ УЛСЫГ ТӨЛӨӨЛЖ

**БҮГД НАЙРАМДАХ ХЯТАД АРД
УЛСЫН ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ
ОНЦГОЙ БҮС МАКАОГ ТӨЛӨӨЛЖ**

**AGREEMENT
BETWEEN
MONGOLIA
AND
THE MACAO SPECIAL ADMINISTRATIVE REGION
OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA
ON LEGAL AND JUDICIAL ASSISTANCE IN CIVIL AND
COMMERCIAL MATTERS**

Mongolia and the Macao Special Administrative Region of the People's Republic of China (hereinafter referred to as the "Macao SAR"), having been duly authorised to conclude this Agreement by the Central People's Government of the People's Republic of China (hereinafter referred to as the "Parties"),

Considering the importance of cooperation in the field of legal and judicial assistance in civil and commercial matters,

Have agreed as follows:

Article 1

Scope of legal and judicial assistance

Both Parties shall, in accordance with this Agreement, render to each other the following legal and judicial assistance in civil and commercial matters:

- (a) service of judicial and extrajudicial documents;
- (b) taking of evidence;
- (c) recognition and enforcement of judgments, including court decisions and equivalent decisions under the law of either Party;
- (d) exchange of information.

Article 2

Judicial protection

1. Nationals of Mongolia and residents of the Macao SAR shall enjoy, in the jurisdiction of the other Party, the same judicial protection and shall have the right to access to courts of the other Party under the same conditions as those for the nationals or residents of the other Party respectively.

2. Paragraph 1 of this Article shall also apply to legal persons located and incorporated in the jurisdiction of either Party in accordance with its law.

Article 3

Central authority

1. Each Party shall designate a central authority to make or receive requests and communicate directly with each other for the purpose of this Agreement.

2. The Central Authority for Mongolia shall be the Supreme Court. The Central Authority for the Macao SAR shall be the Public Prosecutions Office of the Macao SAR.

3. Either Party may change its Central Authority, in which case it shall promptly notify the other Party of such change in writing.

Article 4

Form and contents of requests for assistance

1. A request for legal and judicial assistance shall be in writing and shall contain the following:

- (a) the designation of the requesting authority;
- (b) the designation of the requested authority;
- (c) the specification of the case in relation to which legal and judicial assistance is requested;
- (d) the identities, nationalities and locations of persons related to the request. In case of legal persons, their names and addresses;
- (e) the names and addresses of the representatives of the persons related to the request, if any;
- (f) the description of the assistance sought and other information necessary for the execution of the request.

2. The request for legal and judicial assistance as well as other supporting documents and information shall be drawn up in an official language of the Requesting Party and accompanied by a translation into an official language of the Requested Party or into the English language.

Article 5

Costs of assistance

1. The Parties shall cover the costs of legal and judicial assistance provided in their jurisdictions.

2. However, the Requesting Party shall bear:

- (a) the expenses and/or allowances for persons to travel to, stay in and leave the jurisdiction of the Requesting Party under Article 11 of this Agreement;
- (b) the expenses and fees for experts; and
- (c) the expenses and fees for translation and interpretation.

3. If the execution of a request requires expenses of an extraordinary nature, the Parties shall consult each other to determine the terms and conditions under which the request shall be executed.

4. The Requesting Party shall, if so requested by the Requested Party, pay in advance the expenses, allowances or fees mentioned in paragraph 2 of this Article.

Article 6

Refusal of assistance

1. The Requested Party shall refuse assistance if the request, if granted, in the case of Mongolia, impairs the sovereignty, security, public order or other essential public interests of Mongolia, or in the case of the Macao SAR, impairs the sovereignty of the People's Republic of China or the security, public order or other essential public interests of the People's Republic of China or any of its parts.

2. In case of refusal of assistance, the Requested Party shall return the request and related documents to the Requesting Party and shall inform the Requesting Party of the reasons for the refusal.

Article 7

Service of judicial and extrajudicial documents

1. The Requested Party shall, subject to its law, insofar as is possible, effect service of any document transmitted to it for this purpose by the Requesting Party.

2. A request for service shall contain the accurate address of the addressee and the documents to be served shall be attached to the request.

3. The Requested Party shall, after effecting service, forward to the Requesting Party a proof of service that shall include information on the date, place and manner of service, and be signed or sealed by the competent authority which served the document and be signed by the person served with the document. Reasons shall be given if service cannot be effected.

Article 8

Taking of evidence

1. The Parties shall, upon request, take evidence for each other, including obtaining statements of the parties to the case and testimonies of witnesses, taking material and documentary evidence, conducting expert evaluation or judicial inspection, or performing other judicial acts relating to the taking of evidence.

2. In addition to the provisions of Article 4, the request for the taking of evidence shall also specify:

- (a) a list of questions to be asked and the subject matter about which the parties, witnesses or experts are to be examined;
- (b) a description of the objects, documents or other properties to be inspected;
- (c) any information necessary for the application of subparagraph (b) of Article 12.

3. This Agreement shall not apply to:

- (a) the taking of evidence which is not intended for use in an existing judicial proceedings; or
- (b) obtaining documents which do not have direct and close connection with the case.

Article 9

Refusal of assistance in service of documents or taking of evidence

The request may not be refused by the Requested Party solely on the ground that its courts have exclusive jurisdiction over the subject matter of the action or that its internal law would not permit the action upon which the request is based.

Article 10

Execution of requests for assistance in service of documents or taking of evidence

1. In executing the request for service of document or taking of evidence, the Requested Party shall apply its law. However, upon request of the Requesting Party, the Requested Party may use the method suggested by the Requesting Party as long as it is not incompatible with its law.

2. Upon request of the Requesting Party, the Requested Party shall notify the Requesting Party and the interested parties and their representatives of the time when and the place where the request will be executed in order to enable their presence.

3. After the execution of the request, the Requested Party shall inform the Requesting Party of the results of the execution and shall forward all the related documents and/or the evidential materials obtained.

4. If the Requested Party considers that the information provided by the Requesting Party is inaccurate or is not sufficient to execute the request, it may request additional information from the Requesting Party, or in case of an inaccurate address, take the necessary measures to ascertain it.

5. Notwithstanding paragraph 4 of this Article, if the request cannot be executed, the Requested Party shall return the request and related documents to the Requesting Party and shall inform the latter of the reasons for the failure to execute it.

Article 11

Appearance and protection of witnesses and experts

1. Witnesses and experts who are staying in the jurisdiction of the Requested Party are not obliged to appear before the courts of the Requesting Party.

2. If the Requesting Party attributes importance to the personal appearance of a witness or an expert, who is staying in the jurisdiction of the Requested Party, before judicial authorities, the request for service of summons shall be transmitted to the Requested Party no less than 60 days before the scheduled appearance, unless the Requested Party agrees to a shorter period in urgent cases.

3. The Requested Party shall promptly inform the Requesting Party of the reply of the witness or expert.

4. The person summoned shall not be subjected to any penalties for failure to appear.

5. A witness or an expert, who, in response to a summon, voluntarily appears before the corresponding authority of the Requesting Party, shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of personal liberty by that Party for any acts or omissions which preceded that person's entry into its jurisdiction, nor shall the person be obliged to give evidence in any other proceedings, except with the prior consent of the Requested Party and that person.

6. The protection provided in paragraph 5 of this Article shall cease if the witness or expert fails to leave the jurisdiction of the Requesting Party within 15 days after being informed by the competent authorities that his/her presence is no longer required. This period of time shall not include the time during which the witness or expert is unable to leave the jurisdiction of the Requesting Party for reasons beyond his/her control.

7. The request mentioned in paragraph 2 of this Article shall contain information concerning the expenses and/or allowances that the witness or expert is entitled to. For the purposes of paragraph 4 of Article 5, the witness or expert may inform the Requested Party of his/her desire to obtain the payment of the expenses and/or allowances in advance.

Article 12

Refusal to give evidence

A person who is requested to give evidence under this Agreement may refuse to give evidence insofar as he/she has a privilege or duty to refuse to give evidence:

- (a) under the law of the Requested Party; or
- (b) under the law of the Requesting Party, when the privilege or duty has been specified in the request, or when, at the instance of the Central Authority of the Requested Party, the privilege or duty has been confirmed to that authority by the Central Authority of the Requesting Party.

Article 13

Recognition and enforcement of judgments

Under the conditions provided in this Agreement, each Party shall recognise and enforce in its jurisdiction the judgments of the other Party in civil and commercial matters and the judgments on civil claims in criminal proceedings.

Article 14

Request for recognition and enforcement of judgments

The request for recognition and enforcement of a judgment shall be accompanied by:

- (a) a certified copy of the judgment and a document stating that the judgment entered into force, unless the information is indicated in the judgment itself;
- (b) a document certifying that the defeated litigant, who failed to appear in court, had been summoned in accordance with the law of the Requesting Party, unless it is so indicated in the judgment;
- (c) a document certifying that in the case of legal incapacity to act, the litigant has been properly represented, unless it is so indicated in the judgment.

Article 15

Refusal of recognition and enforcement of judgments

Recognition and enforcement of judgments may be refused if:

- (a) the judgment is rendered by a court which has no jurisdiction over the case in accordance with the law of the Requested Party;
- (b) the court of the Requested Party has already made the final judgment or has recognised the final judgment made by a third jurisdiction on the litigation between the

same parties and on the same object;

(c) proceedings between the same parties and on the same object are pending before a court of the Requested Party and those proceedings were the first to be instituted.

Article 16

Procedures of recognition and enforcement of judgments

1. The procedures of recognition and enforcement of judgments carried out by the courts of the Requested Party shall be in accordance with its law.

2. The courts of the Requested Party shall not examine the merits of the judgments, but shall only examine whether the judgments are in conformity with the provisions of this Agreement.

3. If a judgment has been given in respect of several matters and cannot be fully executed, the Requested Party may execute it partially.

Article 17

Recognition and enforcement of arbitral awards

Each Party shall recognise and enforce the arbitral awards rendered in the jurisdiction of the other Party in accordance with the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, adopted by the United Nations General Assembly in New York on 10 June 1958.

Article 18

Exchange of information

The Parties shall, upon request of the other Party, provide each other with information concerning the laws in force and the relevant legal and judicial practice in their respective jurisdictions.

Article 19

Exemption from legalisation

For the purpose of this Agreement, documents and translations drawn up or certified by the courts or other competent authorities of either Party shall not be subjected to any form of legalisation, provided that they are officially signed or sealed.

Article 20
Consultations

Any dispute arising out of the interpretation, application or implementation of this Agreement shall be resolved through consultations between the Central Authorities of the Parties; if the Central Authorities are unable to reach an agreement, the dispute shall be resolved through diplomatic channels.

Article 21

Entry into force, amendments and termination

1. This Agreement shall enter into force following the expiration of thirty (30) days after the date of the later notification by the Parties in writing that their respective requirements for the entry into force of the Agreement have been complied with.

2. This Agreement may be amended upon the mutual written agreement of the Parties. Such amendments shall enter into force in accordance with the provisions set in paragraph 1 of this Article.

3. The provisions of this Agreement shall apply to any requests presented after its entry into force even if the relevant conducts occurred prior to the entry into force of this Agreement.

4. This Agreement shall remain in force for an indefinite period. Either Party may terminate this Agreement at any time by giving notice in writing to the other Party. In that event, the Agreement shall cease to have effect one hundred and eighty (180) days after the receipt of the notice.

5. Requests for assistance which have been received prior to the termination of this Agreement shall nevertheless continue to be processed in accordance with the terms of the Agreement until their execution is concluded.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done in duplicate at, on this..... day of, in the Mongolian, Chinese and English languages, each text being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

FOR MONGOLIA

**FOR THE MACAO SPECIAL
ADMINISTRATIVE REGION OF THE
PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA**